

Turistički resursni potencijali na području grada Karlovca

Ribar, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:269272>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-30**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Marina Ribar

**TURISTIČKI RESURSNI POTENCIJALI
NA PODRUČJU GRADA KARLOVCA**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2018.

Marina Ribar

**TURISTIČKI RESURSNI POTENCIJALI
NA PODRUČJU GRADA KARLOVCA**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Stručni studij ugostiteljstva

Kolegij: Osnove turizma

Mentor: dr.sc. Silvija Vitner Marković

Matični broj studenta: 0618614119

Karlovac, 2018.

ZAHVALA

Ovom prilikom srdačno zahvaljujem svojoj mentorici dr.sc. Silviji Vitner Marković na pomoći kod izrade ovog završnog rada: na savjetima, prijedlozima i uputama koji su mi olakšali njegovo pisanje. Zahvaljujem se svim profesorima i asistentima Stručnog studija ugostiteljstva, na Poslovnom odjelu Veleučilišta u Karlovcu, koji su mi prenijeli stručno znanje i pomogli prilikom izvršavanja studentskih zadataka i obaveza. Hvala mojim roditeljima koji su me podržavali kad sam posustajala. Najveća hvala mojoj obitelji, suprugu Ivanu, kćeri Dori i sinu Jakovu koji su pokazali veliko razumijevanje, strpljenje i brigu za moje studiranje, tješili me i poticali kad sam mislila da više ne mogu i pomogli mi svojim riječima ohrabrenja.

SAŽETAK

U ovom završnim radu analiziraju se potencijalni turistički resursi na području grada Karlovca. Predstavljen je povijesni nastanak Karlovca. Naglasak je na turističkim resursima i njihovoj klasifikaciji. Navedeni su prirodni i antropogeni turistički resursi Grada, koji su valorizirani u turističke svrhe. Analizirana je prometna dostupnost i izgrađeni receptivni kapaciteti Grada. Predstavljen je i potencijal elektroničkog marketinga koji sve veću primjenu ima upravo u turizmu. Zaključno su predstavljene vrste i specifični oblici turizma koji se mogu razvijati na području Karlovca s obzirom na resursne potencijale koje Grad ima.

Ključne riječi: Karlovac, turistički resursi, potencijali razvoja turizma, vrste turizma i specifični oblici turizma

ABSTRACT

This final paper analyzes the potential tourism resources in the city of Karlovac. At the beginning, the historic performance of Karlovac was presented. The accent is on the tourism resources and their division. These are natural and anthropogenic tourist resources of the City, which are valorized for tourism purposes. Traffic availability and accommodation facilities of the City are analyzed. Featured is the potential electronic marketing that has been increasingly used just in tourism. To conclude the overview of the types and specific forms of tourism that can be developed for the future in the area of Karlovac, given the resource potential that town has.

Key words: Karlovac, tourism resources, potentials of tourism development, types of tourism and specific forms of tourism

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1.Predmet i cilj rada	1
1.2.Izvori podataka i metode prikupljanja podataka	1
1.3.Sadržaj i struktura rada.....	1
2. KARLOVAC – POVIJESNI OSVRT	2
3. TURISTIČKI RESURSI	4
3.1.Podjela turističkih resursa	5
3.2.Prirodni resursni potencijali na području grada Karlovca.....	6
3.2.1. Hidrografski turistički resursi.....	6
3.2.2. Biografski turistički resursi	8
3.3.Antropogeni resursni potencijali na području grada Karlovca.....	15
3.3.1. Kulturno – povijesni turistički resursi	15
3.3.2. Ambijentalni turistički resursi	23
3.3.3. Manifestacijski turistički resursi	25
4. PROMETNA DOSTUPNOST GRADA KARLOVCA	29
5. RECEPTIVNI SMJEŠTAJNI KAPACITETI U GRADU KARLOVCU	30
6. PRIMJENA E – MARKETINGA U TURIZMU GRADA KARLOVCA	33
7. PERSPEKTIVA SPECIFIČNIH OBLIKA I VRSTA TURIZMA U GRADU KARLOVCU	36
8. ZAKLJUČAK	38
POPIS LITERATURE	40
POPIS ILUSTRACIJA	42

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada su resursni potencijali u razvoju turizama na području grada Karlovca. Cilj rada je predstaviti turistički valorizirane atraktivne resurse koje grad posjeduje, kao i one koji bi mogli postati zanimljivi i atraktivni u svrhu razvoja različitih vrsta i specifičnih oblika turizma na području grada Karlovca.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja podataka

Prilikom izrade ovog završnog rada korišteni su podaci iz relevantne stručne literature vezane za turizam, kao i internetske stranice stručnog sadržaja. Svi podaci prikupljeni su metodom istraživanja za stolom, a prezentirani su metodom deskripcije, kompilacije, analize i sinteze.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj završni rad sastoji se od sedam poglavlja. Na početku rada nalazi se zahvala i sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku. U prvom poglavlju navedeni su predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja podataka, te struktura i sadržaj rada. U drugom poglavlju iznijet je povijesni osvrt o gradu Karlovcu. U trećem poglavlju, koje je podijeljeno na pod poglavlja, govori se o turističkim resursima, njihovoj podjeli, te su opisani postojeći turistički resursi Karlovca. U četvrtom poglavlju govori se o prometnoj dostupnosti grada, a u petom o turističkim receptivnim kapacitetima koji se nalaze u gradu. U šestom poglavlju riječ je o elektroničkom marketingu i njegovoj primjeni u turizmu. U sedmom poglavlju, prikazana je potencijalna mogućnost razvoja specifičnih oblika turizma u Karlovcu na osnovu predstavljenih resursnih pretpostavki. Nakon zaključnih razmatranja slijede popis literature i popis ilustracija.

2. KARLOVAC – POVIJESNI OSVRT

Grad Karlovac smješten je u središnjem dijelu Hrvatske. Između nizinskog i gorskog prostora, u dolini između četiriju rijeka: Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre. Budući da je u tom dijelu Hrvatska prostorno *najuža*, Karlovac je u blizini susjednih zemalja Slovenije i Bosne i Hercegovine.

Jedan je od rijetkih gradova koji zna točan datum svog nastanka. Karlovac se počeo graditi 13. srpnja 1579. godine kao vojna utvrda u obrani od najezde Turaka. Ime je dobio prema svom osnivaču Karlu Habsburškom. Gradnja je počela na posjedu plemićke obitelji Zrinski, podno starog grada Dubovca koji datira iz 13. stoljeća. Tlocrt grada je u geometrijski pravilnom obliku šesterokutne zvijezde sa glavnim središnjim trgom, danas Trg bana Josipa Jelačića, i ulicama koje se sijeku pod pravim kutom. Uz Palmanovu u Italiji i Novy Zamky u Slovačkoj jedini je grad takvog izgleda u svijetu. Građen je u renesansnom stilu, a po obrubu tvrđave podignute su gradske palače i uređeni parkovi i perivoji. Godine 1778. car Josip II dodijelio je Karlovcu Povelju slobodnog kraljevskog grada s grbom.¹

Slika 1. Karlovac

Izvor: Rezerviraj.hr, <http://www.rezerviraj.hr/slike/clanci/9/karlovac-DsQaZ.jpg>

(22.05.2018.)

Od osnutka sve do danas, Karlovac se razvijao na raskrižju važnih prometnih pravaca. Dokaz tome su i tri poznate ceste koje su izgrađene – Jozefina, Luizijana i Karolina, a omogućile su gradu da postane ne samo važno prometno nego i trgovačko središte u 18. i 19. stoljeću. Povezivale su panonsku sa primorskom i gorskom Hrvatskom upravo preko Karlovca. Povoljan geoprometni položaj ogleda se i u tome što je udaljenost od glavnog grad Zagreba svega 50-ak

¹ Grad Karlovac, <http://www.karlovac.hr/grad/o-gradu-2728/2728>, (22.05.2018.)

kilometara, a nije daleko niti jedna od najznačajnijih europskih luka Rijeka, kao ni evropski gradovi poput Beča, Budimpešte, Ljubljane ili Sarajeva.²

Unutar gradske Zvijezde nalazi se Gradski muzej. Smješten je u palači iz prve polovice 17.st. Jedan je od najstarijih sačuvanih primjera stambene arhitekture tipa kurije, a ispred muzeja ostaci su kapelice Sv Josipa iz 17. st. Zgradu Gradskog kazališta *Zorin dom* podiglo je prvo hrvatsko pjevačko društvo *Zora* 1892. godine. *Zorin dom* je organizator gostovanja raznih dramskih i glazbenih ansambala iz zemlje i inozemstva. Današnja Radićeva ulica glavna je veza prema starim gradskim vratima tvrđave odnosno prema *Turskim vratima* uz koje je sačuvana i stražarnica. Glazbena škola Karlovac, najstarija glazbena ustanova u Hrvatskoj, osnovana je 1804. godine, te je stvarala domaće glazbenike koji su sudjelovali u intenzivnom glazbenom životu grada. Karlovačku Gimnaziju pohađali su Nikola Tesla, Mirko Seljan, Stjepan i Antun Radić, Ivan Goran Kovačić i druge poznate osobe. Gradska biblioteka Ivan Goran Kovačić matični je bibliotečno-informativni centar regije. Galerija Vjekoslav Karas nosi ime poznatog slikara rođenog u Karlovcu 1821. godine.³

Grad je u Domovinskom ratu pretrpio velika razaranja i uništavanje, ali se isto tako potvrdio i kao pravi hrvatski štit. U spomen na te događaje, danas je na Turnju smještena Muzej Domovinskog rata gdje su u svrhu edukacije smješteni ratni eksponati, borbena vozila, tenkovi, topovi, te ostala ratna tehnika. Na dan rođenja Stjepana Seljana, 1997. godine osnovan je Centar za ekspedicionizam, istraživanje i kulturu *Braća Seljan*. To je hrvatski istraživački klub inspiriran Karlovčanima Mirkom i Stjepanom Seljanom, svjetskim putnicima i istraživačima. Smješten je u Vili Anzić, a okuplja entuzijaste koji nastavljaju napredne ideje braće Seljan. Stari grad Dubovac atrakcija je, gdje je postavljena i stalna izložba, a s vidikovca se pruža pogled na cijeli grad i okolicu. Atrij ove građevine mjesto je na kojem se održavaju koncerti, kazališne i plesne predstave, izložbe te ostala kulturna događanja.⁴

Prirodne ljepote grada, staza Kozjača, šume karlovačke okolice, obale četiriju rijeka u ljetnim mjesecima, kao i manifestacije poput Ivanjskog krijesa, proslave rođendana grada, ljetnog kina na otvorenom ili pak tradicionalni Dani piva nezaobilazni su dio identiteta i postojanja ovog kontinentalnog grada koji je svojim idealnim položajem na raskrižju puteva pogodan za kraći odmor na proputovanju, ali i kao atraktivna destinacija za odmor i zabavu.

² Ibid., (22.05.2018.)

³ Turistička zajednica grada Karlovca, <https://www.karlovac-touristinfo.hr/hr/info/o-gradu>, (22.05.2018.)

⁴ Ibid., (22.05.2018.)

3. TURISTIČKI RESURSI

Resursi su prirodna ili društvena dobra koja se mogu gospodarski iskoristiti tj. valorizirati. Ukoliko neki resurs ne privlači turiste, on je samo prirodni element ili faktor koji za turizam nema ulogu niti važnost. Turistički resursi su primarna turistička ponuda, na osnovu koje se određuje i kreira sekundarna turistička ponuda, što podrazumijeva hotele, restorane, sportsko – rekreacijske sadržaje i sl. Primarna ponuda valorizira se preko sekundarne ponude koja pak turističke resurse pretvara u ekonomsko dobro.⁵ Svaka turistička ponuda, primarna i sekundarna, da bi funkcionirala, mora se temeljiti na četiri ključne pretpostavke:⁶

- atraktivnost prostora
- prometna dostupnost prostora
- receptivni kapaciteti na prostoru
- promocija u turizmu.

Atraktivnost prostora može se definirati kao sposobnost jednog ili više specifičnih elemenata, turističke ponude u privlačenju većeg broja posjetitelja na određeno područje s ciljem ekonomske valorizacije. Snaga privlačnosti atraktivnog resursa mjeri se brojem posjetitelja. Atraktivnosti turističkih resursa dijelimo na dvije vrste:⁷

- atraktivnost prirodnih ili biotropnih resursa
- atraktivnost društvenih ili antropogenih resursa.

Filozofija svakog putovanja, pogotovo turističkog, jer je turizam kretanje od mjesta stalnog boravka do turističke destinacije privremenog boravka, glasi – što prije, što brže, sigurnije i što jeftinije. Ove odrednice ključne su za stupanj posjećenosti određenog turističkog odredišta.⁸ Receptivni kapaciteti bitna su pretpostavka jer turisti određeno vrijeme borave izvan domicila. Potrebno je od živjeti jedan dio vremena na nekom drugom prostoru uz osnovne uvjete za življenje – smještaj, prehrana. I posljednja pretpostavka je promocija. Ponuda u turizmu, zbog svoje dislociranosti od potražnje tj. turista, može uspješno djelovati kontinuiranim promotivnim aktivnostima, odnosno stalnim protokom informacija od ponude k potražnji.

⁵ Bilen, M.: "Turizam i prostor", Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2006., str. 38.

⁶ Pirjevec, B.: "Turizam – jučer, danas, sutra", Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2008., str. 101.

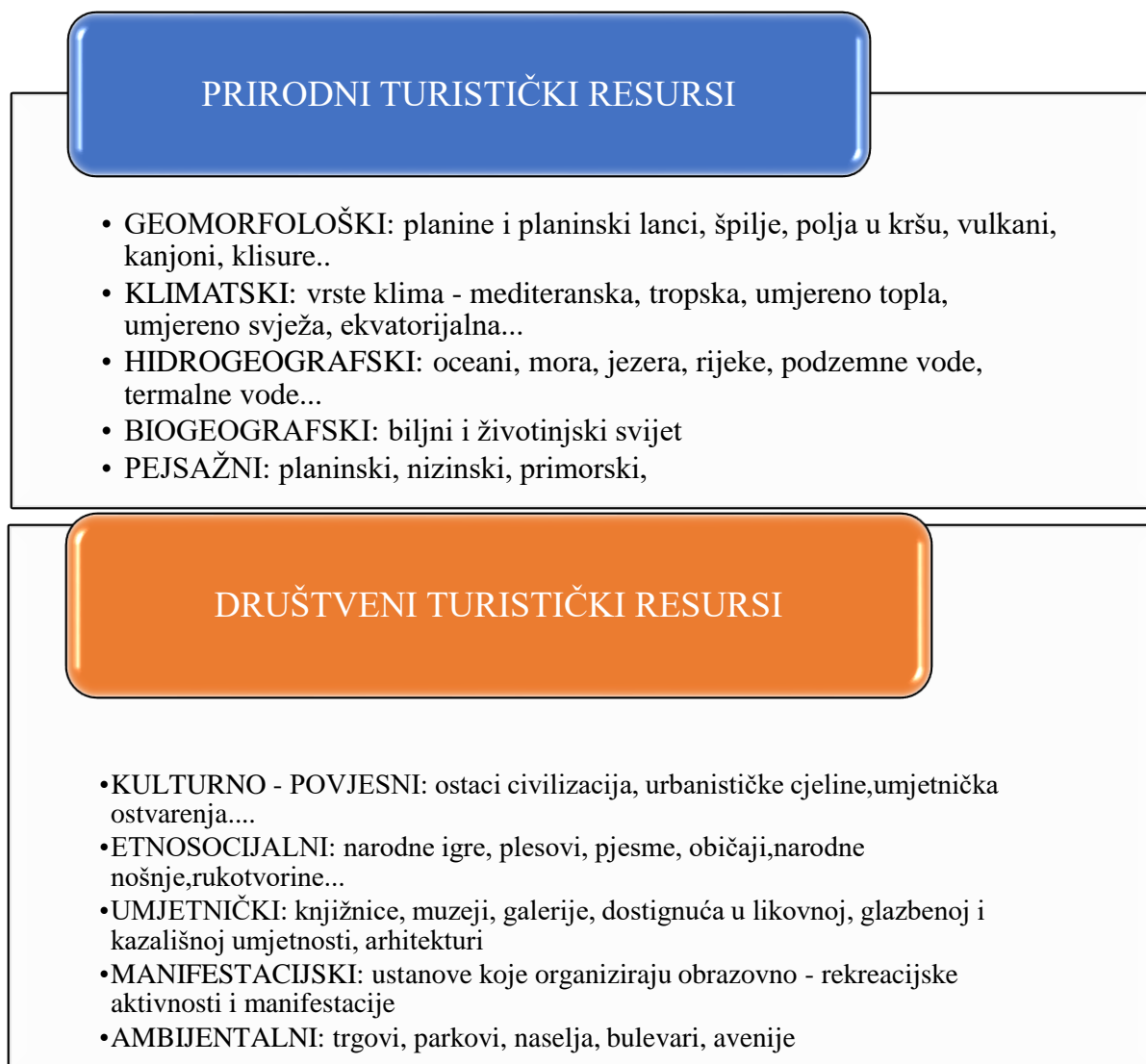
⁷ Pirjevec, B.: op.cit., str. 101.

⁸ Ibid., str. 103.

3.1. Podjela turističkih resursa

Stručnjaci i znanstvenici nemaju jednaki pogled na klasifikaciju turističkih resursa. Tako ih različito nazivaju i grupiraju. Većina ih dijeli prema porijeklu njihova nastajanja, u dvije skupine: PRIRODNI ili biotropni i DRUŠTVENI ili antropogeni.⁹

Shema 1. Podjela prirodnih i društvenih turističkih resursa

Izvor: obrada autora prema Bilen, M.: "Turizam i prostor, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2006.,

str. 39.

⁹ Bilen, M.: op. cit., str. 39.

3.2. Prirodni resursni potencijali Karlovačkog područja

Prirodne turističke resurse dijelimo na geomorfološke, klimatske, hidro geografske, bio geografske i pejzažne. Prema zadovoljavanju čovjekovih turističkih potreba, prirodni resursi, imaju rekreativna svojstva. Utječu na fiziološke funkcije čovjeka. Pomažu u oporavku, osvježenju i odmoru ljudskog organizma.¹⁰

3.2.1. Hidrografski resursi

Na području grada Karlovca razvijena je hidrografska mreža. Postoji veliki broj vodenih tokova. Najznačajnije su četiri karlovačke rijeke, poznate u cijeloj Hrvatskoj: Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra. Oduvijek su privlačile svojom posebnosti i ljepotom brojne posjetitelje iz bližih i daljih predjela Hrvatske, a posjetitelji su dolazili i iz obližnjih susjednih zemalja.¹¹ U neposrednoj blizini Karlovca, u mjestu Rečica, nalaze se i geotermalni izvori vode sa temperaturom od 140°C, koje je otkrila INA sredinom 80-ih godina prošlog stoljeća, u potrazi za izvorištima nafte.

Foginovo kupalište, prvo registrirano riječno kupalište u Hrvatskoj, dobitnik je *Zelenog cvijeta* i *Turističkog cvijeta*. Ovo kupalište uređeno je iznad slapa Korane u gradskoj četvrti Rakovac još davne 1928/29. godine. Dao ga je urediti Dragutin ml. Fogina. Imalo je kabine od tisovine, klupske prostorije, restoran i drvenu skakaonicu, koju je projektirao slovenski inženjer Stanko Bloudek iz Ljubljane, inače poznati projektant skijaških skakaonica.¹²

Još krajem 19. stoljeća, analize su pokazale da je koranska voda ljekovita i tada je plaža vrvjela gostima željnima odmora, osvježenja i zdravlja.

¹⁰ Ibid., str. 40.

¹¹ Strategija razvoja turizma grada Karlovca 2012.-2020., dostupno na <http://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2016/dokumenti/strategija%20turizma%20grada%20karlovca.pdf> (24.05.2018.), str. 13.

¹² Pajtak, A.: "Karlovački vodič", Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić, Karlovac, 2005., str. 29.

U sedamdesetim i osamdesetim godinama prošlog stoljeća, Korana je bila pretijesna za sve vikend turiste. Ta slika sve se više ponavlja i u posljednjih nekoliko godina nakon novog uređenja kupališta.¹³

Slika 2. Figinovo kupalište na Korani

Izvor: Turistička zajednica grada Karlovca, <https://www.karlovac-touristinfo.hr/sites/default/files/multimedia/foginovo.jpg> (19.06.2018.)

Aqua park, skakaonica na tri nivoa, ploče za sunčanje, tuševi, lift za invalide, spasilačka služba, ograđeni dio za vaterpolo, odbojka na pijesku, sprave za vježbanje, dječje igralište, pa čak i plastični zoološki vrt na drugom kraju kupališta, sve je to moguće vidjeti i u tome uživati na Korani u Karlovcu. Figinovo je ljeto dočekalo s novim WC-ima pa je i u tom segmentu dodatno unaprijeđeno. Od ugostiteljskih objekata tu je beach bar, popularno *Srće* gdje se toči hladno Karlovačko pivo. Donedavno u blizini je bila i ribarska kuća *Mirna*, no 2017. godine restoran je zatvoren.¹⁴

Kupanje nije jedina zabava koja se nudi posjetiteljima - animacija kroz ples i rekreaciju, brojni sportski turniri, vježbe u vodi i na obali te manifestacije od kojih se posebno izdvaja *Riječno kino*, tek su dio bogate ponude Figinovog.

¹³ Karlovac – turistinfo, <https://www.karlovac-touristinfo.hr/hr/foginovo-kupaliste>, (24.05.2018.)

¹⁴ KAportal, <http://kaportal.rtl.hr/izbor-najkupalista-2017-karlovačko-foginovo-kralj-popratnih-sadržaja-jedina-mana-velika-guzva/>, (24.05.2018.)

3.2.2. Biografski resursi

Biljni svijet u turizmu ima višestruko značenje. Flora ima svoje estetsko, dekorativno, higijensko i rekreativno značenje. Iako atraktivnost biljnog svijeta ovisi o vrsti, obliku i sastavu zajednice, u turističkom smislu najznačajnije su šume zbog mogućnosti uređenja izletišta, šetnica, biciklističkih staza, organizacije lova i sl.¹⁵

Od ukupne administrativne površine grada Karlovca 34,05% su površine pod šumama. Na području grada Karlovca nalazi se 11 lovišta čije površine prelaze administrativne granice grada i imaju ukupno 49 187 ha. Turistička atrakcija svakako je staza Kozjača.¹⁶

Karlovac je proglašen zelenim gradom zbog brojnih parkova, šetnica, perivoja, aleja te vrtova. Na prostoru Karlovca nekoliko je točaka značajnih panoramskih vrijednosti krajobraza nalaze se i tri zaštićena područja: Cret Banski Moravci, Vrbanićev perivoj i Marmontova aleja, te okolica Starog grada Dubovca, dio obalnog pojasa vodotoka Male i Velike Utinje, Kupe, Korane i potoka Gradnice.¹⁷

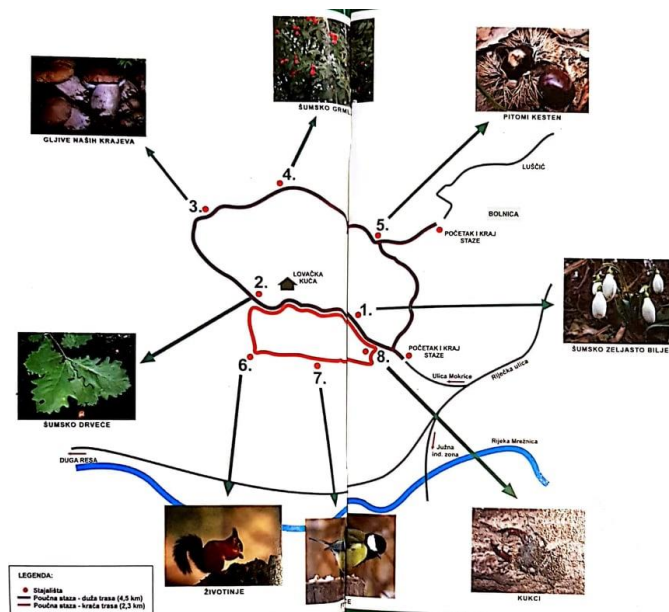
¹⁵ Bilen, M.: op.cit., str. 55.

¹⁶ Strategija razvoja turizma grada Karlovca 2012.-2020., Grad Karlovac, Karlovac, 2012., dostupno na <http://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2016/dokumenti/strategija%20tizrma%20grada%20karlovca.pdf> (24.05.2018.), str. 13.

¹⁷ ibid.

Poučna staza Kozjača, riječ je o šumskoj stazi u kojoj se može uživati, ali ponešto i naučiti. Poučna je staza kružna i u dužoj varijanti duga 4,5 km, a u kraćoj 2,3 km. Nadmorska visina staze kreće se od 120 m do 191 m. Početak staze je na dva mjesta: jedan je u predjelu Mokrice, a drugi na Jamadolu kod stare vojne streljane. Na početku staze nalaze se panoi s povijesnim osvrtom i općim podacima o šumi Kozjači, biljnim zajednicama koje se mogu pronaći u šumi i kartom s ucrtanim stazama.

Slika 3. Staza Kozjača

Izvor: obrada autora prema Grginčić I. i autori: "Poučna staza Kozjača", Hrvatsko šumarsko društvo ogranak Karlovac, Arca d.o.o., Nova Gradiška, str. 4. i 5.

Unutar staze nalazi se još pet panoa s ovim temama:¹⁸

1. Šumsko zeljasto bilje
2. Šumsko drveće
3. Gljive naših krajeva
4. Šumsko grmlje
5. Pitomi kesten.

¹⁸ Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske Hrčak, Pilčik, M.: *Poučna staza Kozjača*, Epoha zdravlja: glasilo Hrvatske mreže zdravih gradova, godište 1, broj 1, travanj 2005., dostupno na [https://hrcak.srce.hr/122589\(25.05.2018.\)](https://hrcak.srce.hr/122589(25.05.2018.))

Ovakva staza može biti idealno mjesto za učenje o šumi i šumskoj zajednici, lijepo mjesto za izlete ili vožnju brdskim biciklom.

Vrbanićev perivoj – mali botanički vrt – uređen je na inicijativu *Društva za proljepšavanje grada*, a prihvatio ju je tadašnji gradonačelnik Josip Vrbanić, po kojem je park dobio ime. Grad Karlovac otkupio je zemljište uz koransko kupalište. Park je svečano otvoren 1896. godine, a 1970. park je zaštićen kao hortikulturni spomenik. Biljke i drveće za uređenje parka nabavljeno je iz Nadbiskupskog vrta, Vranyzanijevog rasadnika na Dubovcu, Trsta i Beča. Zasađeno je egzotično drveće Ginko baloba, Tulipanovac, Američki orah kao i drveće našeg podneblja hrast i kesten.

Slika 4. Vrbanićev perivoj

Izvor: Wikimapia, http://photos.wikimapia.org/p/00/05/24/41/11_big.jpg, (19.06.2018.)

Park je bio podijeljen na crnogoričnu šumu, te francuski i engleski tip parka. U engleskom tipu, u njegovom istočnom dijelu napravljeno je umjetno brdašće, kasnije nazvano "Olimp" - omiljeno okupljalište zaljubljenih parova sve do danas.¹⁹

Na ulazu u park prvobitno su postavljene skulpture od terakote i prva fontana prozvana "Tri Gracije". Uz obalu Korane prema mostu za predgrađe Mekušje bio je mali zoo vrt u čijim su nastambama bile srne, paunovi, ukrasne kokoši i vjeverice. Od 1967. godine do 1976. godine u parku se postavljaju odlivci skulptura eminentnih hrvatskih kipara V. Radauša, F. Kršinića, I. Meštrovića, Depola. Tako je park postao galerija na otvorenom.

¹⁹Kontkod, <http://www.kontkod.hr/filatelija/clanak009.html>, (25.04.2018.)

Marmontova aleja na Dubovcu, drvodred je dvjestogodišnjih platana s obje strane Lujzijane, koje je 1809. godine dao zasaditi Napoleonov maršal August Marmont. Aleja platana zasađena je na početku Lujzijane, svojevremeno najpoznatije ceste u Austrijskoj carevini, koja je vodila od Karlovca do Rijeke. Lujzijana je započeta 1804., a dovršena je u vrijeme francuske okupacije. Tako su Aleju, u skladu sa svojom tradicijom obilježavanja cesta, posadili Francuzi. Aleja je dugačka 850 metara, izvorno je bilo posađeno 112 stabala javorolisne platane *Platanus x acerifolia*.²⁰

Slika 5. Marmontova aleja na Dubovcu

Izvor:KAportal,http://www.kaportal.hr/portal/wpcontent/uploads/2012/10/marmontova_aleja.jpg, (19.6.2018.)

Velika promenada, je petoredni drvodred divljeg kestena koji je jedinstven u cijeloj Hrvatskoj. Nakon skretanja prema Tomislavovoj ulici, drvodred postaje troredni. Kroz povijest sve do današnjih dana ova je promenada ostala centralna pozornica urbanog života građana Karlovca. Na ulazu ispod stoljetne platane, nalazi se *Spomenik žabi*.²¹ Na mjestu donedavne fontane izgrađen je novi paviljon. Svojom smještajem uklopio se u točku fokusa iz tri pravca kretanja. Natkriveni glazbeni paviljon namijenjen je održavanju raznih glazbenih i drugih kulturnih događanja u samom centru grada, a objekt služi svim građanima, kulturnim i obrazovnim ustanovama, udrugama i dr.²²

²⁰ Kafotka, <http://www.kafotka.net/6660>, (27.5.2018.)

²¹ Čepurkovski, I., Rožman, M.: "Karlovački parkovi", 2. izmijenjeno izdanje, Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić, Karlovac, 2013., str. 27.

²² Grad Karlovac, <http://www.karlovac.hr/novosti/pocela-izgradnja-glazbenog-paviljona-u-promenadi/8163>, (29.05.2018.)

Ova promenade mijenjala je imena kroz povijest tako je bila poznata kao *Promenada Marije Valerije*, *Šetalište kralja Petra*, *Poglavnikovo šetalište*, *Nazorovo šetalište*, *Perivoj slobode*, a danas joj je službeni naziv *Šetalište Dr. Franje Tuđmana*.

Slika 6. Glazbeni paviljon u Šetalištu dr. Franje Tuđmana

Izvor: GradKarlovac, http://www.karlovac.hr/UserDocsImages//slike/Clanci/ana_ured_grad.jpg?preset=slika, (19.06.2018.)

Mala Glorijeta ili Matanićev paviljon najpoznatiji je po ružičastoj magnoliji čija se krošnja nadvije nad paviljonom. Smješten je pokraj zgrade banke okružen parkiralištima triju ulica, Radićeve, Cesarčeve i Kovačićeve, a omeđuje ga i drvored katalpe. Posebna vrijednost ovog manjeg parka je Paviljon izgrađen 1916. godine, sa brončanom skulpturom sokola koji u kandžama drži hrvatski grb. Prvobitna skulptura sokola bila je drvena.²³

Crna promenade naziva se tako jer je uvijek bila mračna i bez previše osvjetljenja, a i zbog gustih krošnji divljih kestena i starih lipa. Omiljeno je šetalište zaljubljenih parova ili onih željnih mira i samoće. Nastala je krajem 19. st. na poticaj Društva za poljepšavanje grada. Prvotno su zasađeni drvored divljeg kestena i lipe, a kasnije je nadopunjavana jasenom i javorom, hrastom lužnjakom, bagremom itd. Ova šetnica dio je kružne staze uz bedeme Zvijezde, od Vatrogasnog doma u gradskoj četvrti Gaza, pored arboretuma Šumarske škole, križa se sa Ruskim putom i produžava sve do ulaza u Radićevu ulicu.²⁴

Vunsko polje, dobilo je ime prema nekadašnjoj tvornici vune smještenoj na slapu Korane, tematska je parkovna cjelina. Velika zelena površina formirana je kao otvoreni športsko-rekreacijski centar na kojem se nalaze dva rukometna, dva košarkaška, dva odbojkaška te travnato nogometno igralište sa asfaltnom stazom za trčanje na sto metara i stazom za šetanje, te najmodernijim dječjim terapijskim igralištem. Uz mnogobrojne rekreativce, škole smještene

²³ Čepurkovski, I., Rožman, M.: op.cit., str. 35.

²⁴ Ibid., str. 53.

u neposrednoj blizini koriste terene za nastavu tjelesno zdravstvene kulture. Prostor smješten u samom gradu pogodan je za organizaciju cross natjecanja, raznolikih smotri te različitih priredbi i natjecanja. Vunsko polje nalazi se preko puta novoizgrađenog ugostiteljskog objekta Lana Korana i preko puta Školske športske dvorane u gradskoj četvrti Rakovac.²⁵

Slika 7. Plan preuređenja Vunskog polja

Izvor: Grad Karlovac, http://www.karlovac.hr/UserDocsImages//slike/Clanci/ACCamera_15.jpg?preset=slika, (19.06.2018.)

Budući je Vunsko polje prilično staromodnog i pomalo zapuštenog izgleda, još 2014. stvoren je idejni koncept njegova uređenja. Ideja je da se korigiraju položaji ili veličina nekih postojećih sportskih terena, kako bi se poboljšala njihova kvaliteta i prostor između njih. Na ostalim dijelovima zone zamišljeno je "popunjavanje" novim sadržajima u funkciji sporta, rekreacije i druženja na otvorenom.²⁶

Položaj sportskih terena koji bi se zadržali su zapadni teren za odbojku, teren za rukomet / mali nogomet u sjeveroistočnom dijelu, ograđeno igralište za hokej, istočni teren za košarku. Dok bi se mijenjali istočni teren za odbojku, predviđeno je translaticiranje prema sjeverozapadu, kako bi se dobilo više mjesta prema multifunkcionalnom travnatom terenu, zapadni teren za košarku gdje je predviđeno povećanje površine, na njemu će se nalaziti skate park, atletska staza – planirane su četiri staze za trčanje u tartanu, multifunkcionalni travnati teren planiran je na istoj

²⁵ Mladost, <http://mladost-sport.hr/vunsko-polje>, (29.05.2018.)

²⁶ Grad Karlovac, <http://www.karlovac.hr/novosti/uredjenje-sportsko-rekreacijske-zone-vunsko-polje/2381>, (19.06.2018.)

poziciji, uz povećanje dimenzija i udaljavanje od staze za trčanje. Planirane su nove dimenzije nogometnog igrališta s okolnim sigurnosnim površinama.²⁷

Od novih sadržaja na prostoru sportsko - rekreacijske zone Vunsko polje planirano je "amfiteatar" u sjeverozapadnom uglu polja, duž Radićeve ulice planirana je nova šetnica kako bi se tartan staza koristila isključivo za trčanje, a uz šetnicu različiti sadržaji za okupljanje i druženje uz razgovor i društvene igre / velika šahovska ploča, opločene površine s klupama za sjedenje i garniturama za igru i razgovor. Kraj terena za hokej planirana je izvedba umjetne stijene za penjanje sa sigurnosnom podlogom, a u produžetku prema dječjem igralištu je prostor namijenjen za postavu sprava za vježbanje.²⁸

Projektom je predviđena izvedba drenaže oko svih površina za sport i igranje, uz spajanje na javni sustav odvodnje ili uz izvedbu pojedinačnih upojnih bunara. Također je predviđena fontana za pitku vodu koja će se spojiti na javni sustav odvodnje, također prema uvjetima nadležne službe. Na dijelu Vunskog polja gdje se nalazi dječje igralište, izvedena je rasvjeta i video nadzor. Isto je planirano na cijeloj površini sportsko rekreacijske zone.²⁹

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

3.3. Antropogeni resursni potencijali Karlovačkog područja

Sve pojave, procesi, događanja i objekti koji potiču čovjeka na kretanje radi zadovoljavanja kulturnih potrebe nazivamo antropogenim turističkim resursima. Možemo ih podjeliti na kulturno – povijesne, etnosocijalne, umjetničke i manifestacijske te ambijentalne. Za takve resurse vezani su kraći boravci, a posjetitelji su većinom više obrazovne i kulturne razine, tj. boljih materijalnih i financijskih mogućnosti, što za turizam znači veću potrošnju.³⁰

3.3.1. Kulturno – povijesni resursi

Sačuvani ostaci starih kultura i civilizacija, njihova tehnološka dostignuća, spomenici, građevine, urbanističke cjeline, cijeli gradovi, kiparske i slikarske umjetnine, mogu biti vrlo atraktivni za turiste, posebice one koji dolaze iz drugačijih krajeva, kultura i civilizacija.³¹

Budući je gradnja Karlovca počela krajem 16. st., kao obrambena vojna utvrda, u obliku šesterokutne zvijezde, opasana zemljanim bedemima i šančevima koji su i danas očuvani, te u renesansnom stilu sa glavnim trgom i ulicama koje se sijeku pod pravim kutom, stara jezgra ili Zvijezda predstavlja zasebnu cjelinu, bogatu brojnim kulturno – povijesnim objektima i spomenicima vojne, civilne i sakralne prirode, potom Stari grad Dubovac, nacionalno svetište Sv. Josipa na Dubovcu te Vojni kompleks Turanj.

³⁰ Bilen, M.: "Turizam i prostor", Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2006., str. 58.

³¹ Ibid. str. 58.

Stara gradska jezgra *Zvijezda* sa Trgom bana Josipa Jelačića, je među spomenicima kulture, značajnim za kulturni turizam. Prema legendi u temelje tvrđave ugrađeno je 900 lubanja Osmanlija, koji su poginuli kod Dubovca. Vjerovalo se da će to tvrđavu učiniti jakom i nepobjedivom.³²Na središnjem gradskom Trgu, koje je isprva bilo strateško vojno zborni mjesto, pa zato dominiraju vojni objekti, nalazi se zavjetni "*Kužni pil*"s likom Bogorodice, izgrađen u znak zahvalnosti Majci Božjoj, nakon epidemije kuge 1691. godine. U geometrijskom središtu Zvijezde i trga, nalazi se zdenac izgrađen u 19. st., ukrašen s pet ženskih likova koji predstavljaju godišnja doba i obilje. Sa zdenca su u prošlosti Karlovčani uzimali pitku vodu koja se dovodila sa izvorišta na Borlinu.

Slika 8. Zdenac na Trgu bana Josipa Jelačića u Zvijezdi

Izvor: Pogledaj.to, <http://pogledaj.to/wp-content/uploads/2016/11/19-Ku%C5%BEni-pil.jpg>,
(19.06.2018.)

Unutar šesterokrake zvijezde postoji i veći broj očuvanih građevina, među kojima su crkva Presvetog Trojstva s franjevačkim samostanom, pravoslavna crkva Sv. Nikole do koje je velika Oružana. Tu je i hotel Central, koji je bio okupljalište Karlovačke elite u 18. i 19. st., u kojem je odsjeo car Josip II sa svojom pratnjom. Danas hotel ima novog vlasnika, ali još uvijek je izvan funkcije. Karlovac je bio trgovačko i obrtničko središte 18. i 19. st. tako su brojne kuće, zgrade i drugi objekti bili trgovine, tiskare, ljekarne, svratišta i hoteli onoga vremena. Svaka od tih građevina ima neku svoju zanimljivu priču.

Crkva Presvetog Trojstva sa franjevačkim samostanom, izgrađena je odmah po osnutku tvrđave ali je original stradao u Velikom požaru Karlovca 1692. god. Samostanski dio kompleksa na jugozapadnom dijelu izgrađen je odmah nakon dolaska franjevacu u Karlovac, dok su još dvije zgrade izgrađene kasnije. Veliki požar uništio je sve tri zgrade samostana koji se kasnije

³² Pajtak, A.: op.cit., str. 14.

obnavljao cijelo 18.st. Samostan ima vrijednu muzejsku zbirku, rijetke stare knjige tiskane u Karlovcu, dragocjenosti i zlatne predmete i dr.

Crkva sv. Nikole primjer je baroknog klasicizma.³³ Građena je po uzoru pravoslavne crkve u Segedinu. Za vrijeme Domovinskog rata oštećene je kao i veliki dio objekata u Zvijezdi.

Oružana je danas napuštena i u lošem, ruševnom stanju, iako je u prošlosti služila kao skladište artiljerije i kao stambeni objekt vojnicima koji su boravili u Karlovcu za vrijeme ratovanja. Nasuprot *Centralu* nalazi se i velika Palača Vojarne sa atrijem, najstarija barokna građevina u Hrvatskoj, također prepuštena propadanju.

³³ Ibid., str. 21.

Stari grad Dubovac nalazi se na istaknutom položaju iznad rijeke Kupe, na sjeverozapadnom rubu užeg gradskog prostora grada Karlovca. Prvi put se spominje 1339. godine, kada dobiva svojeg prvog župnika. Prvobitno je bio izgrađen od drveta, učvršćen jarcima i palisadama. Sastoji se od triju kružnih kula i jedne četverokutna tlorisa, tzv. branič-kule. Zidana utvrda podignuta je na povišenome prapovijesnome humku, u čijem se produžetku na istočnoj povišenoj zaravni naziru ostaci srednjovjekovne crkve Sv. Mihovila.³⁴ Često je mijenjao vlasnike, pa su među njima bili obitelj Zudar, Blagajski, Krčki Frankopani i knezovi Zrinski. U prošlosti je imao razne namjene, između ostalog bio je sjedište graditeljskog povjerenstva za izgradnju grada Karlovca, vojno zapovjedništvo, tamnica, barutana, stambeni prostor za vojne francuske dužnosnike itd.

Slika 9. Stari grad Dubovac

Izvor: Camping.hr, <https://www.camping.hr/cmsmedia/katalog/7673/130-karlovac-dubovac.jpg>, (19.06.2018.)

Ovo je najstariji karlovački spomenik ne samo zbog svoje bogate povijesti, već i zbog odluke da bude sačuvan. Od 1896. godine je u općinskom vlasništvu i otvoren javnosti. Kao vlasnik, Gradski muzej Karlovac je upravljao Dubovcem od 1965. do 2007. godine, a trenutno je korisnik branič-kule s vidikovcem, u kojoj je također postavljena i izložbe „Oko Kupe i Korane“ autora Laze Čučkovića i Željka Kovačića. Od 1997. se provode i arheološka istraživanja koja su razotkrila bogate prapovijesne i starovjekovne slojeve nekadašnjeg naselja,

³⁴Institut za arheologiju, <http://www.iarh.hr/hr/tereni/stari-grad-dubovac>,(06.06.2018.)

osobito značajnog u kasno brončano i rano željezno doba. U srednjem se vijeku Dubovac razvio kao naselje s utvrdom na rubu Podunavlja, na raskrižju riječnih i cestovnih putova te na području velike gustoće utvrđenih položaja.³⁵

Nakon više godina, Stari grad Dubovac prošle godine dobio je ugostiteljsku ponudu i to ne bilo kakvu, već reprezentativnu kakav je i sam dvorac, osmišljenu od novog najmoprimca restorana. Unutrašnjost restorana je uređena pod budnim okom konzervatora na način da zadrži srednjovjekovni ugođaj, no opet kao kombinacija modernog i drevnog. Ima i terasu u atriju dvorca, pa je za očekivati da ugostiteljska ponuda osim brojnih Karlovčana privuče i posjetitelje iz drugih gradova Hrvatske, te turiste, grupno ili pojedinačno.³⁶

Slika 10. Sajam Vlastelinstva na Starom gradu Dubovcu

Izvor:Putovnica.net.<https://www.putovnica.net/images/full/111880-sajam-vlastelinstva-dubovac.jpg>, (19.06.2018.)

Sajam vlastelinstva Dubovac je kulturno povijesna i zabavna manifestacija koja se sastoji od brojnih zanimljivih predstava i radionica koje se održavaju u atriju gradine Dubovac, te u njegovom okruženju. Radionice su namijenjene djeci osnovnoškolskog uzrasta, a program je za sve koji žele doživjeti povratak u 15. i 16. stoljeće - vrijeme plemenite općine Dubovačke.³⁷Na raspolaganju je desetak zabavnih i kreativnih radionica: mačevalačka, bubnjarska, konjička, žonglerska, krvnička, pekarska, glagoljička, pripovjedačka (vile i simboli), plesna, povijest dvorca Dubovca, izrada nakita, izrada vitraja, izrada maketa.

³⁵Gradski muzej Karlovac, <http://www.gmk.hr/O%20nama/U%20sastavu%20muzeja/Stari%20grad%20Dubovac> (06.06.2018.)

³⁶KAportal,<http://kaportal.rtl.hr/stari-grad-dubovac-od-danas-ima-i-ugostiteljsku-ponudu-a-karlovac-novi-adut-u-privlacenju-gostiju/>, (06.06.2018.)

³⁷Zeleno srce Hrvatske, <http://zeleno-srce.hr/manifestacije/sajam-vlastelinstva-dubovac>,(06.06.2018.)

Svetište sv. Josipa, nalazi se podno Dubovačkog starog grada. Hrvatska biskupska konferencija donijela je 15. travnja 1987. odluku da crkva svetog Josipa u Karlovcu – Dubovcu postane Nacionalno svetište svetog Josipa Crkve u Hrvata. Gradnja crkve posvećene svetom Josipu počela je nakanom da služi potrebama dubovačke župe. No tijekom gradnje, predloženo je da se osnuje svetište pa su upućene i službene molbe nadbiskupiji. Učinjeno je to sa željom da se stoljetno štovanje sv. Josipa u Hrvatskoj produbi, proširi i učvrsti. Ujedno je to iskaz pobožnosti, poštovanja i ljubavi prema sv. Josipu.

Slika 11. Unutrašnjost crkve sv. Josipa na Dubovcu

Izvor: Nacionalno svetište Svetog Josipa,

http://www.svetijosip.com/images/pozadine/07panorama_unutrasnjost.jpg,(01.07.2018.)

Mons. Marijan Radanović smatra se graditeljem svetišta, njegovim zalaganjem crkva je postala Nacionalno svetište svetog Josipa. Također je izgradio veliki pastoralni centar i lijepu filijalnu crkvu sv. Ane. Svetištu je svrha promicanje i čašćenje svetog Josipa kao djevičanskog oca Isusa Krista, zaručnika Blažene Djevice Marije i zaštitnika hrvatskoga naroda. U tu će se svrhu u Svetištu svečanije slaviti dani posvećeni sv. Josipu.³⁸

³⁸Narod.hr, <https://narod.hr/kultura/foto-posebnost-nacionalnog-svetista-svetog-josipa-karlovcu>, (06.06.2018.)

Vojni kompleks na Turnju, smješten je na južnom prilazu Karlovcu, gdje su ostatci austrijske vojarne, na mjestu gdje je još 1582. godine bila predstraža tvrđavi i zaštita mostovima preko rijeka Korane i Mrežnice sa stražarskim kulama. Od 1746. godine ondje je sjedište “Turanjske krajiške kapetanije”, a nakon provedenih reformi prostor je uključen u sastav slunjske pukovnije.³⁹

Ratna zbivanja u Domovinskom ratu potvrdila su Turanj kao predstražu Karlovaca. Na Turnju su 90-ih godina prošlog stoljeća hrvatski branitelji slomili agresorske pokušaje da se zauzme grad Karlovac, tu su se vodili mnogi pregovori o uspostavljanju primirja, razmjenjivali zarobljenici, prihvaćali izbjeglice i prognanici. Turanj je simbol pobjede, povratka i novog života na ratom opustošenom području.

Slika 12. Muzej Domovinskog rata na Turnju

Izvor: Gradski muzej Karlovac,

http://image.link2.hr/image/gmk/630x0/0f0/a/muzej/mmedia/fotogalerija%20zgrade/turanj/mediaexmachina_img_5765_c.jpg,(19.06.2018.)

Ideja vojnog muzeja na Turnju je cjelokupni arhitektonski sklop vojarne pretvoriti u jedinstvenu muzejsku cjelinu posvećenu vojnoj povijesti Karlovca i okolice. Prije četiri godine projekt je dobio financijsku podršku Ministarstva kulture i Ministarstva turizma. U protekle tri godine uređivan je vanjski prostor, izrađena je muzeološka koncepcija, projekt unutarnjeg uređenja, idejno rješenje izložbe Karlovac 1991.-1995., a u tijeku je izrada izvedbenog projekta i projektiranje depoa za potrebe Gradskog muzeja Karlovac.

³⁹ Prigorski.hr, <http://prigorski.hr/turanj-muzej-vojne-povijesti-karlova-posebno-u-domovinskom-ratu>, (06.06.2018.)

Na Turnju je izložena krupna vojna tehnika. Tim projektom želi se rekonstruirati zgradu "Californije" i obnoviti zbirka krupnog naoružanja. Ciljevi projekta su poboljšanje muzejske ponude grada prvenstveno očuvanje kulturne i povijesne baštine, a isto tako i poboljšanje turističke ponude.⁴⁰

⁴⁰Grad Karlovac, <http://www.karlovac.hr/novosti/projekt-vojni-kompleks-turanj/2237>, (06.06.2018.)

3.3.2. Ambijentalni turistički resursi

Pod ambijentalnim resursima podrazumijevamo manje ili veće prostorne cjeline koje je stvorio čovjek svojim radom, umijećem, naporom, a koji po svojem izgledu, tehnici izvedbe ili funkciji čine te resurse posebno atraktivnim za turiste. To su gospodarski objekti, zračne luke, energetska objekti, sportsko – rekreacijski objekti, različiti tipovi naselja i dr. Kako ambijentalni resursi, sami po sebi, nisu od značajnijih vrijednosti, potrebno ih je uklopiti u estetskom i urbanističkom oblikovanju prostora.⁴¹

Hrvatska je jedna od europskih zemalja s najbogatijom riječnom florom i faunom, a upravo grad Karlovac, kao grad na četiri rijeke – Kupi, Korani, Mrežnici i Dobri, pravo je mjesto za prezentaciju prirodnog bogatstva naših slatkih voda.

Slika 13. Unutrašnjost Aquatike

Izvor: Aquatika, <https://aquariumkarlovac.com/wp-content/uploads/2016/11/Aquatika-41.jpg>,
(19.06.2018.)

Ideja o izgradnji akvarija u Karlovcu nastala je iz želje da tu svoju bogatu prirodnu i kulturnu baštinu, posebno element vode, transformiramo u prepoznatljivu atrakciju. Važnost akvarija kao jedinstvene turističke atrakcije izuzetno je velika ne samo za razvoj turizma grada Karlovca, već i za rad i uključivanje svih onih gospodarstvenika koji u životu akvarija sudjeluju već od samog početka gradnje, ili će suradnju započeti njegovom afirmacijom. Akvarij doprinosi ostvarenju strateških ciljeva Karlovca: briga za radna mjesta, turizam u funkciji razvoja grada i viša kvaliteta života stanovnika Karlovca.⁴²

⁴¹ Bilen, M.: op. cit., str. 65.

⁴² Aquatika, <https://aquariumkarlovac.com/o-nama>, (07.06.2018.)

Karlovački slatkovodni akvarij smješten je na lokaciji planiranog autokampa uz obalu rijeke Korane. Objekt je ukopan a s vanjskih strana nasut zemljanim nasipima. Inspiracija za oblikovanje je povijesna jezgra grada: karlovačka zvijezda okružena „bedemima“, obrambenim zemljanim nasipima. Cilj je bio dobiti novo gradsko žarište na desnoj obali Korane, afirmirati šetnicu, oblikovati mjesto zaustavljanja i turističku atrakciju. U centru objekta formiran je javni prostor trga iz kojeg se šire tri glavna pješačka pravca: zapadno prema centru grada i šetnici uz rijeku; južno prema površini na kojoj se održavaju koncerti i istočno prema glavnom pristupu s prometnice i stadionu. Oko trga, ne narušavajući prirodni izgled doline Korane, skriveni su sadržaji akvarija.⁴³

Tablica 1. Prikaz radnog vremena akvarija

ljetno radno vrijeme (01.04. – 15.10.)
svaki dan od 10:00 do 20:00
zimsko radno vrijeme (16.10. – 31.03.):
svaki dan od 10:00 do 18:00

Izvor: Aquatika,<https://aquariumkarlovac.com/projekt>, (07.06.2018.)

⁴³Aquatika, <https://aquariumkarlovac.com/projekt>,(07.06.2018.)

3.3.3. Manifestacijski turistički resursi

Manifestacije prema vrsti možemo podijeliti na kulturne, umjetničke, folklorne, viteške, povijesne igre, sportske i zabavne, poslovne, kongresne i stručne. Njihov stupanj privlačnosti određen je vrstom i značenjem priredbe, mjestom i vremenom održavanja. U turizmu su najčešće manifestacije zabavnog i sportskog karaktera.⁴⁴

Događaji u Karlovcu kroz 2018. godinu obiluje različitim manifestacijama i priredbama. Iako je većina događanja namijenjena domicilnom stanovništvu, ima i onih manifestacija koje su poznate izvan granica Karlovca i Karlovačke županije, i kao takvi mogu pridonijeti u razvoju turizma u Karlovcu.

Tablica 2. Kalendar događanja u Karlovcu u 2018. godini

OŽUJAK
Festival kazališnih amatera Karlovačke županije, Gradsko kazalište Zorin dom
Josipovo, Nacionalno svetište sv. Josipa
Noć glazbe i Kava s Bachom, Glazbena škola, razne gradske lokacije
TRAVANJ
Festival zdravlja Karlovačke županije, Hotel Korana Srakovčić
Dječji sajam Karlovac, Supernova Karlovac
otvoreno prvenstvo Hrvatske u mini i super mini rukometu, sportske dvorane
Hodanjem k zdravlju, ruta Aquatika-Stari grad Dubovac-Vila Anzić-Kalvarija
susret plesnih ansabala Karlovačke županije, Gradsko kazalište Zorin dom
Festival znanosti
Proljetne promenade, Šetalište dr. F. Tuđmana
Tour of Croatia – start druge etape biciklističke utrke Karlovac-Zadar
Koncert učenika Glazbene škole i prijatelja iz Australije, Glazbeni paviljon
Smotra dječjeg folklora Karlovačke županije, Dom OS RH Zrinski
Noć knjige, Gradska knjižnica I.G. Kovačić Karlovac
SVIBANJ
Tradicionalna prvomajska biciklijada, od centra Karlovca do Grduna
HarmonKa Festival, Promenada
Proljetne promenade, Šetalište dr. F. Tuđmana

⁴⁴ Ibid, str. 64.

smotra puhačkih orkestara Karlovačke županije, Gradsko kazalište Zorin dom
Karlovac Dance Festival 008 – proljetna edicija, Zorin dom i atelje suvremenog plesa
FUSE – Film Under Severe Experiment, filmski festival, Mala scena Hrvatskog doma
Karlovački vrtuljak, Šetalište dr. F. Tuđmana, Zorin dom
Izložba "Slavko Mihalić... osobno" i izložba grafika "Poezija u slici" povodom 90. obljetnice rođenja akademika Slavka Mihalića, Gradska knjižnica I.G. Kovačić
Glazbeno-poetska večer povodom obilježavanja 180. godišnjice Gradske knjižnice i 160. godišnjice djelovanja PHPZ "Zora", Glazbeni paviljon
Smotra tamburaških orkestara i malih sastava Karlovačke županije, Zorin dom
Posljednji ples – oproštaj od Gimnazije, Trg bana Josipa Jelačića
Živjeti s parkom, Vrbanićev perivoj
Sajam vlastelinstva Dubovac, Stari grad Dubovac
međunarodni susret starodobnih vojnih vozila
LIPANJ
Karlovački cener -cestovna atletska utrka, karlovačka Zvijezda
VW Tuning Show, ŠRC Korana
Smotra pjevačkih zborova i vokalnih grupa Karlovačke županije, Zorin doma
Ivanjski krijes, obale Kupe na Baniji i Gazi
Međunarodna ljetna škola gitare, Glazbena škola
Koncert polaznika međunarodne ljetne škole gitare, Glazbeni paviljon
Koncert orkestra međunarodne ljetne škole gitare, Promenada
Bitka za Karlovac, šanac kod Šetališta dr. F. Tuđmana
Abseil, Stari grad Dubovac – Branič kula
KARLOVAČKI SUSRETI KULTURE – bogat program povodom obilježavanja 439. rođendana grada Karlovca – koncerti, festivali, predstave, performansi te mnoštvo vrhunskih kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja očekuje vas u gradu susreta!
SRPANJ
Veslačka regata, rijeka Kupa kraj veslačkog doma
Međunarodni festival folklor, igralište Šanac
Croatia Flute Academy, Zorin dom
Okusi svijeta u Karlovcu, Glazbeni paviljon
Craft beer & burger festival 3.0., Ljetna terasa konobe Kostanjac
LED fest, Poligon kinološkog kluba Karlovac
Prečnica preko Šanca, Šetalište dr. F. Tuđmana
Folkloriši svome gradu za rođendan, igralište Šanac
Karlovac Piano Festival, Glazbena škola, Zorin dom

Rođendanski bal povodom 439. rođendana Karlovca, Trg bana Josipa Jelačića
Međunarodni etno jazz festival, Atrij Veleučilišta u Karlovcu
KaKaFe – karlovački kazališni festival, Zorin dom (<i>datum još nije poznat</i>)
Vikendom Riječno kino, uz karlovačke rijeke
KOLOVOZ
Dani otvorenih butelja, Hotel Korana Srakovčić
Karlovac Dance Festival 008, Zorin dom, atelje suvremenog plesa, Korana
Dani piva Karlovac, ŠRC Korana
Dani Radićeve, Radićeva ulica
Vikendom Riječno kino, uz karlovačke rijeke
RUJAN
Rivers Winner – 2xCACIB Karlovac- međunarodna izložba pasa, ŠRC Korana
Filmska revija mladeži i 11. Four River Film Festival, Gradsko kazalište Zorin dom
Obrtnički sajam i 5. sajam ekoloških proizvođača, Trg bana Josipa Jelačića
SpeleoFilmFestival, Aquatika-slatkovodni akvarij Karlovac
Trad. food fest
Vikend na Dubovcu, Stari grad Dubovac
Sajam udruga, Šetalište dr. F. Tuđmana
Seminar o speleofotografiji, Aquatika-slatkovodni akvarij Karlovac
LISTOPAD
Gljivarski tjedan
Dani kestena, hotel Korana Srakovčić
Dubovački planinarski put, Stari grad Ozalj-Planinarska kuća „Zvonimir Plevnik“ Kalvarija - Stari grad Dubovac
Kestenijada na Vučjaku, igralište i etno kuća Vučjak
karlovačka smotra izvornog folklora, Dom OS RH Zrinski
Sajam vjenčanja Karlovačke županije, Dom OS RH Zrinski
STUDENI
Karlovac Dance Festival 008 – jesenska edicija, Zorin dom i atelje suvremenog plesa
Bal vjenčanja, restoran Kristal (<i>točan datum još nije poznat</i>)
Noć kazališta, Gradsko kazalište Zorin dom
PROSINAC
Večer selskih gucov, Dom OS RH Zrinski
Božićna bajka – koncert Glazbene škole, Zorin dom

Božićni koncert „Narodi nam se“

Advent u Karlovcu, Šetalište dr. F. Tuđmana

Izvor: Turistička zajednica grada Karlovca, <https://www.karlovac-touristinfo.hr/hr/karlovac-kalendar-dogadanja-2018>, (07.06.2018.)

Karlovački Dani piva, Ivanjski krijes, Proljetne promenade, Sajam vlastelinstva, Riječno kino, proslava rođendana Karlovca neke su od manifestacija koje zasigurno pridonose razvoju turizma, a događanja kao Advent u Karlovcu, kestenijada na Korani i Vučjaku, obrtnički sajam, gljivarski tjedan, proslava Josipova na Dubovcu i Velike Gospe u pavlinskom svetištu na Kamenskom, festival zdravlja u hotelu Korana Srakovčić, samo su neki u nizu, koji su uporište za razvoj manifestacijskog turizma.

4. PROMETNA DOSTUPNOST TURISTIČKIH RESURSA GRADA KARLOVCA

Po pitanju prometnih pravaca i prometnica, za Karlovac se može reći da ima posebnu privilegiju. Položaj Karlovca u središtu Hrvatske, na glavnim prometnim pravcima, jamči njegovu trajnu tranzitnu važnost. Hrvatska je izrazito tranzitna država, a njezine jadranske obale, otoci i luke krajnji su cilj europskih putovanja i prijevoza roba. Na tom putu Karlovac se jednostavno ne može zaobići.⁴⁵ Dolazak automobilom moguć je iz nekoliko pravaca.

Glavni međunarodni cestovni pravci su:⁴⁶

- Trst - Ljubljana - Zagreb - Karlovac
- Graz - Maribor - Zagreb - Karlovac
- Klagenfurt - Ljubljana - Zagreb - Karlovac
- Budimpešta - Varaždin - Zagreb – Karlovac.

Autobusni kolodvor Karlovac nalazi se u centru grada. Od starog dijela grada - poznate "Karlovačke zvijezde" udaljen je svega 5 minuta hoda.

Glavni željeznički kolodvor nalazi se u dijelu grada Banija, a od centra grada udaljen je 15 minuta hoda. Na parkiralištu željezničkog kolodvora može se uzeti TAXI ili ga pozvati na broj taxi – službe. U centru grada, nasuprot Autobusnom kolodvoru Karlovac, nalazi se stajalište Karlovac Centar na kojem pristaju putnički vlakovi.

Najbliža zračna luka je Zračna luka Dr. Franjo Tuđman, Zagreb, a nalazi se 17 km od središta grada Zagreba, tj. 50-tak km od grada Karlovca. Informacije o polijetanju i slijetanju zrakoplova mogu se potražiti na internetskim stranicama zračne luke.

⁴⁵ Aktiviraj Karlovac, http://aktivirajkarlovac.net/publikacija-aktiviraj-karlovac/promet_ (08.06.2018.)

⁴⁶ Turistička zajednica grada Karlovca, https://www.karlovac-touristinfo.hr/hr/info/kako-do-karlovca_ (08.06.2018.)

5. RECEPTIVNI SMJEŠTAJNI KAPACITETI U GRADU KARLOVCU

U Karlovcu posluju tri hotela: hotel *Korana Srakovčić*, hotel *Europa* i hotel *Carlstadt*, dva hostela – *Naputu* i *Bedem*, a od soba za iznajmljivanje (tvrtke i obrti) koje su smještene u samom centru grada ili neposrednoj blizini, možemo izdvojiti *Šu-Šu* pub, te sobe *Bedem*, apartmani – *Nova*, *Karlovac*, *Mima*, *4 Rijeke*, *Dubovac*, *The Frog*, *B&B Cindra*, Kuća za odmor *Albert Home*, *Villa Regina* i brojne druge.

Hotel Korana Srakovčić je hotel sa četiri zvjezdice proglašen najboljim malim hotelom u Hrvatskoj u akciji "Turistički cvijet 2006". Smješten je na obali rijeke Korane, na samom rubu karlovačke Zvijezde i okružen stoljetnim parkom. Raspolaze sa 12 dvokrevetnih soba, te 4 deluxe sobe s pomoćnim ležajem. Sve sobe u hotelu su klimatizirane i raspolazu s internet priključkom, telefonom s mogućnošću direktnog biranja, TV prijarnikom i satelitskim programom, sefom, bogatim mini barom. Može se koristiti niz hotelskih usluga kao doručak u sobi, pranje i peglanje odjeće. Također ima aperitiv bar i lounge salon te multimedijalnu dvoranu za konferencije i sastanke, wellnness centar sa bazenom i saunom, a nudi i usluge prijevoza.⁴⁷

Slika 14. Hotel Srakovčić na Korani

Izvor: Turistička zajednica grada Karlovac, <https://www.karlovac-touristinfo.hr/sites/default/files/multimedia/korana.jpg>, (19.08.2018.)

Hotel Europa, smješten je u neposrednoj blizini autoceste A1 Zagreb – Split. Hotel sa tri zvjezdice nudi jedan dvokrevetni apartman, četiri dvokrevetne sobe - Superior, 22 dvokrevetne sobe, šest jednokrevetnih, pomoćni ležaj na upit uz nadoplatu, dječji krevetić na upit uz nadoplatu, WiFi i žičani internet uz nadoplatu la carte restoran, aperitiv bar, usluga serviranja

⁴⁷Hotel Korana, <http://www.hotelkorana.hr>, (18.06.2018.)

u sobu, konferencijska dvorana, Wellness centar ali i ostale usluge čuvano parkiralište pod video nadzorom u cijeni sobe, usluga fotokopiranja, telefaksa, usluga pranja i glačanja rublja, mogućnost organiziranja jednodnevnih izleta na vinske ceste, Plitvička jezera, rafting, kanuing, usluge mjenjačkih poslova.⁴⁸

Slika 15. Hotel Europa

Izvor: Booking.com, <https://s-ec.bstatic.com/images/hotel/max1024x768/417/4171236.jpg>,
(18.06.2018.)

Hotel Carlstadt kategoriziran je s tri zvjezdice i pruža mogućnost smještaja koji je usporediv s onim u najmodernijim hotelima. Smješten je u samom središtu grada. Raspolaže sa 37 soba, 3 apartmana, aperitiv barom, kongresnom dvoranom, garažom i parkingom, besplatni WI-FI, prikladan je za organiziranje manjih svečanosti, sastanaka i prezentacija.⁴⁹

Hostel Na putu je otvoren u srpnju 2014. godine. Prvi je hostel u Karlovcu, a smješten je u gradskom centru. Nudi smještaj po povoljnijim cijenama, a u ponudi ima 5-krevetnu, 7-krevetnu i 8-krevetnu spavaonicu. U cijenu noćenja uključen je internet, posteljina, ručnik, sigurnosni ormarići, upotreba kuhinje i kupaonica.⁵⁰

⁴⁸Hotel Europa, <http://www.hotel-europa.com.hr/>, (18.06.2018.)

⁴⁹ Hotel Carlstadt, <http://carlstadt.hr/>, (18.06.2018.)

⁵⁰ Apartmaninfo.hr <https://www.apartmaninfo.hr/hosteli/karlovac/na-putu/1753>, (18.06.2018.)

Hostel Bedem smješten je u povijesnoj jezgri Karlovca - "Zvijezdi". U samom je centru grada, u blizini autobusnom i željezničkom kolodvoru, a prekrasnom šetnicom povezan je s arboretumom i parkovima uz rijeku Koranu. Potpuno renovirana i moderno opremljena zgrada bivše vojarne bana Josipa Jelačića iz 19. stoljeća, pretvorena je u moderan studentski dom, koji u periodu od sredine srpnja do sredine rujna postaje hostel. Nudi smještaj u 58 moderno opremljenih dvokrevetnih i trokrevetnih soba, koje imaju vlastitu kupaonicu, hladnjak, LCD televizor, Wi-Fi i klima uređaj. Na svakom katu nalazi se čajna kuhinja i zajednički dnevni boravak za druženje.⁵¹

Slika 16. Hostel Bedem u Karlovačkoj Zvijezdi

Izvor: MojFaks, http://www.mojfaks.com/uploads/images/9148hostel_naslovna1.jpg,
(18.06.2018.)

Na ljestvici TOP 10, turističkih dolazaka u 2017. godini dobro stoje dva grada iz Karlovačke županije. Slunj je na trećem mjestu sa 45 165 dolazaka, a Karlovac na petom mjestu sa 30 738, Ogulin je na 12. mjestu sa 13 941, Duga Resa na 15. sa 12 744, dok je Ozalj pri dnu ljestvice sa 2 082 dolazaka. Riječ je o turistima koji su zabilježili barem jedno noćenje, dok još uvijek ne postoje statistički podaci o jednodnevnim posjetima kojih je protekle godine na području županije također bilo primjetno više.⁵²

⁵¹Hostel Bedem Karlovac, <http://www.hostel-bedem.eu/>, (18.06.2018.)

⁵²KAportal, <http://kaportal.rtl.hr/po-broju-turistickih-dolazaka-2017-godini-slunj-treci-a-karlovac-peti-hrvatskih-gradova-kontinentu/>, (18.06.2018.)

6. PRIMJENA E – MARKETINGA U TURIZMU

Marketing možemo definirati kao proces planiranja i provođenja stvaranja ideja, proizvoda i usluga, određivanje njihove cijene, promocije i distribucije kako bi se obavila razmjena koja zadovoljava ciljeve pojedinaca i skupine.⁵³ Marketing možemo promatrati sa nekoliko aspekata. Za turizam bitan je marketing kao koncepcija ili poslovna filozofija. S tog stajališta, definiramo ga kao specifičan način razmišljanja i djelovanja na kojem počiva poslovanje nekog subjekta.⁵⁴

Svjetski turizam doživljava značajne promjene tijekom posljednjih godina. Europsko turističko tržište pod utjecajem je globalnih trendova. Brzi razvoj tehnike i tehnologije donosi promjene u strukturi tržišta ali i u primjeni marketinga, pa tako možemo govoriti o potpuno novoj vrsti marketinga – elektroničkom marketingu, koji nalazi svoju široku primjenu u turizmu.⁵⁵

Većina poslovnih internetskih stranica u turizmu može se svrstati u jednu od četiri skupine:

- stranice matičnih ili korporacijskih identiteta
- internetske stranice lanaca, koncesija i članstava
- internetske stranice pojedinačnih lokacija i objekata
- portali i vortali

Stranice matičnih ili korporacijskih identiteta su takva vrsta web stranica koje strukturalno i sadržajno čine proširenu verziju brošura. Cilj stranica je promoviranje tržišne pozicije poduzeća, lokacije, destinacije, strategije, vizije i misije u poslovanju.

Kao primjer može se navesti web stranice Turističke zajednice grada Karlovca. Ona na svojim stranicama nudi brojne informacije od osnovnih informacija o gradu, njegovoj povijesti, grbu, rijekama, turističkim agencijama, vodičima za pješake i biciklističke ture, do informacija gdje odsjesti, što i gdje pojesti i popiti, što raditi, što razgledati i koje događaje posjetiti.

Lanci, koncesije i članstva predstavljaju organizacijske oblike upravljanja. Zajednička im je karakteristika stvaranje imena i marke u turizmu. Takvi oblici ustroja nose ime za koje postoji

⁵³ Previšić, J.: Osnove marketinga, Adverta, Zagreb, 2007, str. 7.

⁵⁴ Previšić, J: op. cit., str. 8.

⁵⁵ Andrić, B.: *Primjena e-marketinga u turizmu*, Poslovna izvrsnost: znanstveni časopis za promicanje kulture i poslovne izvrsnosti; godište 1, broj 2, prosinac 2007, pdf, <https://hrcak.srce.hr/38535>, str. 85 -97.,(20.06.2018.)

pretpostavka da je prepoznatljivo. Strategije koje provode su usmjerene na što bolje pozicioniranje marki u svijesti krajnjih potrošača.

Internetske stranice pojedinačnih lokacija i objekata pružaju konkretne informacije o određenoj lokaciji ili turističkom objektu, te donose više informacija o pojedinostima smještaja, cijenama, pogodnostima i dodatnim uslugama.

Kao primjer može biti web Gradskog muzeja Karlovac koji na svojim stranicama predstavlja npr. Sajam Vlastelinstva na Starom gradu Dubovcu. Tu su još i web lokacije karlovačkih hotela koji na svojim stranicama detaljno opisuju lokaciju hotela, svoje usluge i programe, smještaj koji nude, cijene, popratne sadržaje i td.

U svijetu Interneta portal znači web stranicu koja jest ili želi biti ulaz u Internet, tj. glavna polazna točka s koje korisnik kreće u pretraživanje na Internetu. Portal skuplja razne sadržaje i nudi ih web korisnicima sa svim uslugama koje mogu poželjeti na jednom mjestu. Ukratko portal je posrednik koji nudi zaokruženi skup servisa za specifičnu skupinu korisnika. Zbog te funkcije vrlo je interesantan turistima koji se upoznaju s turističkom ponudom na Internetu. Portal je web stranica koja pruža informacije i izvore o specifičnoj industriji, npr. turizmu i ugostiteljstvu. Među prvim i najuspješnijim portalima su bili oni s ponudom turističkih putovanja.⁵⁶Najbolji primjer su internetske stranice Turističkih agencija. U Karlovcu ih ima nekoliko. U nastavku je tablica Turističkih agencija koje posluju na području Karlovca u 2018. godini.

Tablica 3. Popis turističkih agencija u Karlovcu 2018. g.

NAZIV AGENCIJE	ADRESA	TELEFON	MAIL/WEB
Croatia Open Land	Kamensko 6a, Karlovac	+385(0)99 548 4002	kreso@croatia-open-land.com www.croatia-open-land.com
Ka travel d.o.o.	Gundulićeva 3, Karlovac	+385(0)47 495 495	info@katravel.hr www.katravel.hr
Srakovčić d.o.o.	Vrbanićev perivoj 8, Karlovac	+385(0)47 609 090	info@hotelkorana.hr www.hotelkorana.hr
Marzito d.o.o.	Marina Držića 7, Karlovac	+385(0)91 918 3872	info@marzito.com www.marzito.com

⁵⁶ Andrić, B: op. cit., str. 90., (20.06.2018.)

USLUGE PUSTOLOVNOG TURIZMA	ADRESA	TELEFON	MAIL/WEB
TerraCroatica	Dubovac 11, Karlovac	+385(0)91 413 3920	info@raft.com.hr www.raft.com.hr

Izvor: Turistička zajednica grada Karlovca, <https://www.karlovac-touristinfo.hr/hr/info/turisticke-agencije>, (22.06.2018.)

7. PERSPEKTIVE RAZVOJA SPECIFIČNIH OBLIKA I VRSTA TURIZMA U KARLOVCU

Grad Karlovac jedan je od kontinentalnih gradova Hrvatske koji ima izvrstan geoprometni položaj. Smješten je na raskrižju važnih prometnih pravaca, pa predstavlja više tranzitnu nego boravišnu turističku destinaciju. No bogatstvo prirodnih i antropogenih resursa, kojima obiluje, u bližoj budućnosti to bi moglo promijeniti.

Poznat kao *Grad na četiri rijeke*, uz Koranu, Kupu, Mrežnicu i Dobru, koje predstavljaju pravo prirodno bogatstvo i turistički potencijal za razvoj kupališnog, kamping ili ribolovnog turizma. Uz Foginovo kupalište, koje je danas jedno od najljepših kontinentalnih kupališta u državi, veliki potencijal je neuređeno kupalište na Mrežnici u južnoj industrijskoj zoni Mala Švarča koje čeka trenutak da zablista poput Foginovog. Izgradnja kampova u gradu ili neposrednoj blizini na Korani ili Mrežnici, pridonijela bi poboljšanju turističke ponude u ljetnim mjesecima, kada bi vikend – turizam mogao postati boravišni kamping turizam. Geotermalni izvori vode u Rečici, u neposrednoj blizini Karlovaca, odličan su potencijal za izgradnju toplica ili aqua – parka sa popratnim sportsko – rekreacijskim sadržajima. Dobra prilika u financijskom smislu nudi se povlačenjem financijskih sredstava iz EU – fondova.

Drugi naziv za Karlovac je *Zeleni grad* ili *Grad parkova*. Uređena Marmontova aleja, ili pak Vrbanićev perivoj, Crna promenada, Velika promenada, Matanićev paviljon osim što su šetnice koja u cjelini čine prsten oko Stare gradske jezgre – Zvijezde, mogu se dodatno urediti i za bicikliste, a dobro bi došli i poneki štandovi sa suvenirima i simbolima grada ili pak sa autohtonim jelima. Šume karlovačkog područja nude mogućnost bavljenjem lovnim turizmom, gdje se mogu organizirati natjecanja u kulinarskim umijećima spremanja divljači u lovačkim kućama i domovima. Poseban potencijal je Vunsko polje. Iako još uvijek čeka na svoje preuređenje, njegovom obnovom stvorio bi se veliki sportsko – rekreacijski centar na otvorenom, s mogućnošću organizacije i priređivanja raznih sportskih priredbi.

Karlovac, kao grad specifičnog tlocrta šesterokutne zvijezde, građen u renesansnom stilu kao vojna utvrda, ima mnoštvo vojnih i civilnih, kulturnih i sakralnih spomenika, građevina i objekata iz daleke prošlosti. Zato je prava podloga za razvoj kulturnog turizma. Stara gradska jezgra – Zvijezda ima impresivnu priču svog nastanka, gdje se kroz turistički obilazak najužeg dijela: Trga Josipa bana Jelačića, Strossmyerovog trga i Radićeve ulice može ispričati zanimljiva priča u kojoj turisti neće "vidjeti" nego "doživjeti" Zvijezdu. Stari grad Dubovac

poznati je dio Karlovca, no posebno je atraktivan u proljeće za vrijeme održavanja Sajma Vlastelinstva koji traje samo jedan dan, tako pruža priliku produljenje trajanja manifestacije na barem tri dana za vrijeme vikenda i proširenje turističke ponude. Dobro došla je i novost održavanja kino – predstava unutar atrija dvorca u ljetnim mjesecima. Nacionalno svetište sv. Josipa ispod Starog grada postaje potencijal za razvoj vjerskog turizma, zajedno sa crkvom Presvetog Trojstva i franjevačkim samostanom u Zvijezdi, te pavlinskim samostanom na Kamenskom, gdje se svake godine održavaju proštenja u čast Majci Božjoj.

Manifestacije u Karlovcu odvijaju se kroz cijelu godinu. Iako je većina namijenjena lokalnom stanovništvu, može se izdvojiti nekoliko koje postaju resursna osnova za razvoj manifestacijskog turizma. Dani piva u Karlovcu već su tradicionalna manifestacija poznata izvan županije i države. Ivanjski krijes iz godine u godinu poboljšava svoj program i ponudu raznim sadržajima i nastupima poznatih estradnih zvijezda. Rođendan grada slavi se od sredine lipnja do 13. srpnja, a završava rođendanskim balom u kojem zapleše onoliko parova koliko grad slavi godina svog postojanja. Ove manifestacije odvijaju se u ljetnim mjesecima, no po prvi puta 2017. godine organiziran je Advent u Karlovcu, koji se odvija u predbožićno vrijeme i predstavlja dobru osnovu za razvoj turizma u zimskom periodu, te kestenijada u jesenskim danima.

Problem i zastoj u razvoju turizma mogu predstavljati primarni receptivni kapaciteti. Iako ne nedostaje objekata za smještaj privatnih iznajmljivača, u gradu su tri hotela, dva sa tri zvjezdice i jedan sa četiri, te dva hostela. Zastupljeni su caffè barovi i pizzerie, te objekata brze hrane, no nedostaje restorana pogotovo sa autohtonom domaćom kuhinjom i zdravom prehranom.

Veliku ulogu u razvoju turizma ima marketing. Kako se živi u informatičkom vremenu danas, poseban utjecaj ima e – marketing putem Interneta, društvenih mreža i portala. A to uvelike olakšava prezentaciju određenog grada, mjesta ili regije na turističkom tržištu.

Kako je kontinentalni turizam slabije razvijen od primorskog, za budućnost cijele države a tako i grada Karlovac, važno je uložiti trud, volju i interes kako bi turizam doživio svoju afirmaciju. Treba iskoristiti mogućnosti financiranja projektnih aktivnosti koje pruža Europska unija. Hrvatska jeste turistička zemlja, a Karlovac jeste turistički grad koji svoju turističku ponudu treba temeljiti na potencijalnim turističkom resursima, prirodnim i antropogenim, u svom potpunom potencijalu.

8. ZAKLJUČAK

Cilj ovog završnog rada je predstaviti turističke resurse na području grada Karlovca i analizirati njihove potencijale u svrhu razvoja turizma. Suvremeni turist traži nešto drugačije aktivnosti koje ga motiviraju za provođenje odmora i zadovoljavanja turističkih potreba budući da je zasićen odmorom „sunčanja i kupanja“. Niz prirodnih i društvenih turističkih resursa koje Karlovac ima, pruža prilike i mogućnosti za razvoj različitih vrsta i specifičnih oblika turizma.

Karlovac, geografski smješten na raskrižju prometnica, dostupan je svima, od putnika i prolaznika do izletnika i turista. Zbog toga je više tranzitna ili izletnička turistička destinacija, nego boravišna. Blizina europskih metropola kao i Zagreba, pruža priliku da se ovaj grad afirmira u prepoznatljivu turističku destinaciju središnje Hrvatske.

Položaj na četiri rijeke i adaptacija kampova u neposrednoj blizini, pruža mogućnosti da se razvojem kupališnog turizma u ljetnim mjesecima, boravak turista koji dolaze na jedan dan produlji tijekom vikenda. U proljetnim i ljetnim mjesecima odvija se niz manifestacija koje se nadovezuju svojim programima. *Sajam vlastelinstva*, koji traje jedan dan posljednjeg vikenda u svibnju, otvara mogućnosti da se događaj produlji na trajanje od nekoliko dana kako bi se posjetitelji zadržali u gradu. Tradicionalni *Ivanjski krijes* iz godine u godinu obogaćuje svoj program i ponudu. Slijedi dvotjedna proslava rođendana grada koja završava Rođendanskim balom 13. srpnja, a „Peta rijeka“, kako se tradicionalno nazivaju *Dani piva* u Karlovcu, manifestacija je koja je poznata izvan granica Hrvatske.

Karlovac je grad koji ima posebnu priču svog nastanka. Turistički obilazak karlovačkih ulica i stare gradske jezgre *Zvijezde*, ima obećavajući turistički potencijal. Ukomponiranim atraktivnim i zanimljivim pričama o životu starih Karlovčana ili o starim kavanama, odmorištima, trgovinama, tiskarama, običajima i osobama, može se slikovito prezentirati povijest i kultura grada. Suvremenim tehnikama prezentacije i interpretacije zanimljivih lokacija u sastavu tematskih šetnica Grada mogu se privući različite ciljne skupine potencijalnih posjetitelja. Organiziranje koncerata, folklornih priredbi u *Zrin domu* ili razgledavanje umjetnina u karlovačkim galerijama i Gradskom muzeju potencijal je za razvoj kulturnog turizma. Štovatelji sakralnih građevina pronaći će svoj mir u svetištu sv. Josipa na Dubovcu ili u nekoj od karlovačkih crkava i samostana.

Bogatstvo uređenih parkova grada pružaju mogućnosti razvoja rekreativnog biciklizma, nordijskog hodanja ili jednostavnog opuštanja šetnjom karlovačkim promenadama koje čine prsten oko *Zvijezde*.

Važno je napomenuti da potencijali karlovačkih rijeka, konkretno rijeke Kupe koja protječe samim središtem grada, nisu u potpunosti iskorišteni. Uređenje šetnica i biciklističkih staza uz obale rijeka, te otvaranje ugostiteljskih objekata različitih sadržaja doprinijelo bi turističkoj valorizaciji hidrografskih resursa koji skrivaju veliki potencijal za razvoj turizma grada Karlovca. Plovidba rijekom Kupom kroz središte grada u turističke svrhe zainteresirala bi mnoge posjetitelje i postala mnogima glavni motiv posjeta. Sadržajna plovidba na rijeci uz bogatu ugostiteljsku ponudu na obalama bila bi prepoznata kao jedna u nizu atrakcija Grada.

Turistički resursi mogu se nekontrolirano eksploatirati te devastirati, no održivi razvoj je upravo ono što omogućava da oni ostanu očuvani za budućnost. Na tom konceptu Karlovac treba temeljiti svoj plan razvoja turizma kako bi prerastao u prepoznatljivu i održivu turističku destinaciju. Ono što su priroda ili čovjek stvarali kroz vrijeme, treba iskoristiti u turističke svrhe, a da se ne naruši njihov identitet i da se očuva za buduće generacije.

POPIS LITERATURE

Knjige

- Bilen, M.; "Turizam i prostor", Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2006.
- Čepurkovski, I., Rožman, M.; "Karlovački parkovi", 2. izmjenjeno izdanje, Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić, Karlovac, 2013.
- Pajtak, A.; "Karlovački vodič", Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić, Karlovac, 2005.
- Pirjevec, B.; "Turizam – jučer, danas, sutra", Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2008.
- Previšić, J.; "Osnove marketinga", Adverta, Zagreb, 2007.

Intrenetski izvori

- Strategija razvoja turizma grada Karlovca 2012.-2020., Grad Karlovac, Karlovac 2012.pdf, <http://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2016/dokumenti/strategija%20turizma%20grada%20karlovca>, (24.05.2018.)
- Andrić, B.; Primjena e-marketinga u turizmu, Poslovna izvrsnost: znanstveni časopis za promicanje kulture i poslovne izvrsnosti; godište 1, broj 2, prosinac 2007, str. 85-97., pdf, <https://hrcak.srce.hr/38535>, (20.6.2018.)
- Grad Karlovac, <http://www.karlovac.hr>, (19.06.2018.)
- Turistička zajednica grada Karlovca, <https://www.karlovac-touristinfo.hr>, (08.06.2018.)
- KAportal, <http://kaportal.rtl.hr>, (18.06.2018.)
- Hrčak, Karlovac: Poučna staza Kozjača, Epoha zdravlja: glasilo Hrvatske mreže zdravih gradova, godište 1, broj 1, travanj 2005, <https://hrcak.srce.hr>, (25.05.2018.)
- Kontkod, <http://www.kontkod.hr>, (25.04.2018.)
- Kafotka, <http://www.kafotka.net>, (27.05.2018.)
- Mladost, <http://mladost-sport.hr/vunsko-polje>, (29.05.2018.)
- Institut za arheologiju, <http://www.iarh.hr>, (06.06.2018.)
- GradskimuzejKarlovac, <http://www.gmk.hr>, (06.06.2018.)
- Zeleno srce Hrvatske, <http://zeleno-srce.hr>, (06.06.2018.)
- Narod.hr, <https://narod.hr>, (06.06.2018.)
- Prigorski.hr, <http://prigorski.hr>, (06.06.2018.)
- Aquatika, <https://aquariumkarlovac.com>, (07.06.2018.)
- Aktiviraj Karlovac, <http://aktivirajkarlovac.net>, (08.06.2018.)
- Hotel Korana, <http://www.hotelkorana.hr>, (18.06.2018.)
- Hotel Europa, <http://www.hotel-europa.com.hr>, (18.06.2018.)

- Hotel Carlstadt,<http://carlstadt.hr>, (18.06.2018.)
- Apartmaninfo.hr,<https://www.apartmaninfo.hr>, (18.06.2018.)
- Hostel Bedem Karlovac, <http://www.hostel-bedem.eu>, (18.06.2018.)

POPIS ILUSTRACIJA

Popis tablica

Tablica 1. Prikaz radnog vremena akvarija	24
Tablica 2. Kalendar događanja u Karlovcu u 2018. godini.....	25
Tablica 3. Popis turističkih agencija u Karlovcu.....	34

Popis slika

Slika 1. Karlovac	2
Slika 2. Figinovo kupalište na Korani	7
Slika 3. Staza Kozjača	9
Slika 4. Vrbanićev perivoj.....	10
Slika 5. Marmontova aleja na Dubovcu.....	11
Slika 6. Glazbeni paviljon u Šetalištu dr. Franje Tuđmana.....	12
Slika 7. Plan preuređenja Vunskog polja	13
Slika 8. Zdenac na Trgu bana Josipa Jelačića u Zvijezdi.....	16
Slika 9. Stari grad Dubovac.....	18
Slika 10. Sajam Vlastelinstva na Starom gradu Dubovcu.....	19
Slika 11 Unutrašnjost crkve sv. Josipa na Dubovcu	20
Slika 12. Muzej Domovinskog rata na Turnju	21
Slika 13. Unutrašnjost Aquatike.....	23
Slika 14. Hotel Srakovčić na Korani	30
Slika 15. Hotel Europa	31
Slika 16. Hostel Bedem u Karlovačkoj Zvijezdi.....	32

Popis shema

Schema 1. Podjela prirodnih i društvenih turističkih resursa.....	5
---	---